

Проповед 306

Стефан

Прочит: Деяния на апостолите 7, 54-60

Скъпи братя и сестри,

1. Въведение. Животът на християнина не винаги е лесен. Понякога ни се налага като християни да вземаме решения, които не са леки, решения, които имат последствия. Едно от тези важни решения е да живеем вярата си на практика, въпреки обстоятелствата и трудностите. Какво означава обаче да живееш вярата си на практика. То е съвсем различно от това просто да казваш: Да, аз съм вярващ, аз вярвам в Бога. Вярата живяна на практика е свързана и с жертва и последователност. Да живееш вярата си означава да си готов да стигнеш до края на възможностите си и дори отвъд тях, за да опазиш това, в което вярваш. Вярата винаги е била свързана с неверието. Там, където има вяра, има и неверие. *Поръчали на един художник символично изображение на вярата. Майсторът изобразил непреклонна човешка фигура. Ликът ѝ бил обърнат към небето, изражението му било на несломим устрем, взорът - изпълнен с огнено сияние. Образът бил величествен, но изпод гънките на дрехата се виело нещо като черна змия. Когато попитали художника какъв смисъл е вложен в тази черна добавка, която не съответства на съдържанието на картината, той казал: "Опашката на неверието."* Вярата и неверието са свързани неразривно. Не можеш да ги отделиш едно от друго. Вярата се доказва чрез делата и вярата става истинска чрез делата на хората. Затова апостол Яков казва: **“Каква полза, братя мои, ако някой казва, че има вяра, а няма дела? Може ли такава вяра да го спаси?... Така и вярата, ако няма дела, сама по себе си е мъртва... Защото както тялото, отделено от духа, е мъртво, така и вярата, отделена от дела, е мъртва.”** Вяра без дела е мъртва, ако вярата няма външен израз тя не струва. *“Един млад човек отговорил с отказ на молбата на равина да извърши добро дело, като заявил, че счита подобни дела за безполезни. - Знаете ли, та аз не вярвам в Бога - напомнил той за себе си. - И аз не вярвам в този Бог, в който не вярвате вие - подкрепил го равинът.”* Делата не са задължителни. Бог не изисква дела от нас. Човек трябва да има вяра, и като следствие от тази вяра дела, не само вяра или само дела. Животът ни на християни трябва да е следствие на вярата ни и от живота ни трябва да личи ясно в кого сме повярвали и кого следваме. Днешният текст ни говори за първия християнски мъченик, първият, който пожертва живота си, за да засвидетелства вярата си – Стефан. Мъченик - в християнството мъченик е човек, които е пострадал и е пожертвал живота си в името на Христос. Това означава, че вярата му е била толкова последователна, че той не е позволил компромис с нея и е предпочел да умре, а не да отстъпи. Терминът "мъченик" се употребява именно за да обозначи начина, по който те са загинали. Интересно е да се отбележи, че българският език е един от малкото, в които терминът се превежда с дума, носеща подобна етимология. Повечето езици извеждат съответния термин от старогръцки (μάρτυς) и латински (Martir), което означава "свидетел". Такива хора са мъченици и Стефан беше първият. След него има много мъченици, има и до ден днешен и то много повече, отколкото си мислим. Днес има повече преследвани християни по този свят от когато и да било. Разбира се, не всеки може да бъде мъченик, не всеки трябва да бъде мъченик, но важно е всеки един истински християнин да живее вярата си толкова последователно, че да не прави никакви компромиси. Точно затова е важен примерът на Стефан – той видя Исус Христос, избра да Го следва и след това не направи никакъв компромис и вървя до край. Ще се опитаме да поразсъждаваме върху тази случка и да помислим докъде сме готови ние да стигнем за вярата си и

дали, ако обстоятелствата го наложат, бихме стигнали до края. И също нека да си припомним, че времето, в което български християни са ставали мъченици за вярата си, не беше толкова отдавна.

2. Проповядване на благовестието. За Христовата църква още от самото начало беше жизнено важно да проповядва вестта за Исус Христос, за Спасителя, Който дойде на тази земя, прие образ на човек, пожертва Се и плати цената за нас, човечите, възкръсна и победи смъртта. Ако църквата не проповядваше вестта за спасението, тя би прекратила съществуването си още в началните години. Църквата обаче, ранната църква, проповядваше благовестието и не само това, от писанието съдим че те бяха хора, на които вярата личеше отдалече. За ранната църква четем пак в Деяния на апостолите, 4, 32–35: **“А множеството на повярвалите имаше едно сърце и душа; и нито един от тях не казваше, че нещо от имота му е негово, но всичко им беше общо. И апостолите с голяма сила свидетелстваха за възкресението на Господ Исус; и голяма благодат почиваше над всички тях. А и никой от тях не беше в лишение, защото всички, които бяха стопани на ниви или на къщи, ги продаваха и донасяха стойността на продаденото, и я слагаха пред краката на апостолите; и на всеки се раздаваше, според колкото имаше нужда.”** Каква прекрасна картина! Едно сърце, една душа, всичко беше общо и затова четем в следващия стих – апостолите проповядваха с голяма сила. Църква, която живее вярата си, не може да няма успех. Тя е обречена да успее. Защото човешкото сърце копнее за спасението, копнее за живот по образа, в който Бог го е създал. Важно е да проповядваме благовестието и да живеем вярата си. Кой проповядва благовестието? В началото на 6 глава става едно разделяне на длъжностите в църквата – разделят се на хора, които отговаря за словото и на хора, които се грижат за материалните нужди на хората. Апостоли и дякони. Това разделение като че ли ни казва, че апостолите са отговорни за словото, а дяконите за работата сред бедните гладните и болните. На пръв поглед като че ли е така. Обаче само малко по-долу в 7 и 8 стих на 6 глава намираме думите: **“И Божието учение растеше и броят на учениците в Йерусалим се умножаваше твърде много; и голямо множество от свещениците се подчиняваха на вярата. А Стефан, пълен с благодат и сила, вършеше големи чудеса и знамения между народа.”** Стефан, който беше един от 7 дякона, тези, които бяха определени да служат на хората, не само служеше, но и проповядваше. Проповядването на благовестието не е задължение само на апостолите, или на богословите, или на пастирите, а е задължение на всеки един вярващ. Нещо повече, благовестието не може да бъде задължение. За всеки човек, който е разбрал какво се е случило на Голгота, благовестието е привилегия, радостна възможност да споделя с хората около себе си какво Господ е направил за самия него и какво може да направи в живота на всеки един човек. Стефан правеше това - радостта от случилото се на Голгота, радостта от спасението, той не можеше да задържи в себе си искаше да я сподели.

3. Отхвърляне на благовестието. Да проповядваш благовестието не означава да успяваш всеки път. Много често проповядването на благовестието носи болка и разочарование. Ние, хората, които сме повярвали в Исус Христос, и сме предали живота си на Него, приемаме за съвсем естествено хората да вярват в Бога, но това не се получава. Хората имат предразсъдъци и трудности, човешкото сърце е понякога по-кораво и от най-коравия диамант. Бог е дал свободна воля на човека да избира и човек има това право и използва това право, затова понякога нещата не се получават. За нас като християни това е разочароващо и често доста болезнено – всеки един обаче може да избере да вярва или не, всеки един може да избере да следва Бога или не. Това е реалността, която Лука ни описва в Деяния на апостолите. Стефан проповядва и полага големи усилия, Бог върши чудеса и много знамения, но това не довежда всички хора до вярата, напротив има хора, които не само отхвърлят вярата, но и реагират с омраза: **“Тогавя някои от синагогата, наречена синагога на либертинците, и от киринейците и александрийците, и някои от Киликия и Азия се надигнаха и спореха със Стефан. Но не можаха да противостоят на мъдростта и Духа, с които той говореше. Тогавя подучиха човечите да казват: Чухме го да говори хулни думи против Моисей и против Бога. И подбудиха народа със старейшините и книжниците и като се нахвърлиха върху него, сграбчиха го и го докараха в Синедреона, където представиха лъжесвидетели, които казаха: Този човек непрестанно говори думи против това свято място и против закона; защото го чухме да казва, че този Исус Назарянинът ще разруши това място и ще измени обредите, които Моисей ни е предал.”** Отхвърлянето на благовестието води до омраза и лъжа, и понякога до убийство. Важно е да

запомним това – Бог ни е дал възможност да благовестваме и ни е призвал да го правим, защото това е най-ценното, което можем да дадем на хората около нас, обаче ние не можем да накараме никого да повярва в Бога насила. Трябва да сме готови и за реакцията на хората, която може да бъде не само омраза, но и може да доведе до отхвърляне и понякога дори до смърт.

4. Защитната реч на Стефан. Днешният текст ни спестява защитната реч на дякон Стефан, но ако я прочетем ние ще видим за какво говори там – той говори и споделя благовестието. В тази защитна реч Стефан се опитва да доведе своите слушатели до Бога. Стефан говори за народа на Израил и историята описана в Стария завет, но всъщност се опитва да доведе своите слушатели до Исус Христос. Първо, започва от далеч – говори за Авраам, бащата на вярата, този който тръгна на път към Обещаната земя, без да знае къде отива – в началото на пътуването на Авраам стои неизвестното. Точно както пред неговите слушатели. Второ, говори за Исаак, детето на обещанието, за Яков – бореца с Бога и за Йосиф, наречен “Спасител на света”. Все хора, които вървяха с Бога и опитваха Неговата благодетелност и грижа. Точно както сега хората, които го слушаха, трябваше да изберат да следват бога или не. Трето, говори за Моисей, този, който имаше голям копнеж към свободата, този, който предпочете да излезе с народа си от Египет, макар че можеше да живее в царските палати на Египет. За Моисей, който води народа си и се грижеше за тях и искаше народът на Израел да бъде народ на Бога, но говори и за това как народът предпочете да следва златното теле, а не живия Бог. Точно както евреите постъпваха – избираха да следват мъртва религия, вместо да следват живия Спасител. Стефан говори и за Давид и Соломон, тези, благодарение на които бе построен храмът в Ерусалим. И тук дякон Стефан казва едно изречение, което има голямо значение и до днес и ни показва какво е направил Господ: ***“Но Всевишният не обитава в ръкотворни храмове, както казва пророкът: “Небето Ми е престол. А земята е Мое подножие. Какъв дом ще построите за Мене - казва Господ, - или какво е мястото за Моя покой? Не направи ли Моята ръка всичко това?”*** Бог не иска да бъде затворен в един Дом, а иска да е навсякъде и при всеки един и да спасява. Така говорейки за Божията вяръност, за верността на хората на Израел през цялата история на Божия народ, Стефан завършва с обвинения към хората, които го слушат, показвайки, че те, хората от Божия народ, тези, които смятат себе си за верни, имат и своята тъмна страна, отхвърлянето на Божията милост и любов: ***“Твърдоглави и необрязано сърце и уши! Вие винаги се противите на Святия Дух; както правеха бащите ви, така правите и вие. Кого от пророците не гониха бащите ви? А при това и избиха онези, които предизвестиха за идването на Този Праведник, на Когото вие сега станяхте предатели и убийци, вие, които приехте закона чрез ангелско служение и не го опазихте.”*** Стефан води своите слушатели през цялата история на Божия народ, опитвайки се да им покаже истинския образ на Бога и да ги доведе до Исус Христос. Важно е да отбележим, че Стефан в своята защитна реч не мисли за себе си, а за своите слушатели. Той не се замисля за вредата която би причинил на себе си, а мисли за истината и Спасението на своите слушатели. Истинските божии хора говорят истината и благовестието, независимо че това може да им струва скъпо – готови са да заплатят цената.

5. Смъртта на Стефан. Думите на Стефан, неговата защитна реч, подписа смъртната му присъда. Текстът ни казва: ***“Като слушаха това, сърцата им се късаха от яд и те скърцаха със зъби към него.”*** Нищо от това, което четем в текста, не е както трябва да бъде, както го изисква юдейският закон – няма свидетели и затова са намерени лъжесвидетели, не искат да го слушат и затова запушват ушите си, и накрая го убиват с камъни. Това на пръв поглед отговаря на юдейският ритуален закон, защото богохулството се наказва с убиване с камъни, но не е изпълнено най-важното изискване при такава присъда – свидетелите първи да хвърлят камъните върху този, когото са осъдили в свидетелството. В процеса на убиването на Стефан можем да видим една побесняла тълпа, която не иска да слуша, и Стефан, който не мисли за себе си, а за другите. Стефан, казва три изречения в процеса на своето убиване. Първото свидетелства: ***“А Стефан, изпълнен със Святия Дух, погледна към небето и видя Божията слава и Исус, стоящ отдясно на Бога; и каза: Ето, виждам небесата отворени и Човешкия Син, Който стои отдясно на Бога.”*** Стефан има видение, което носи две важни послания: Исус Христос е Бог – Той е Месията – Той стои отдясно на Бога, както е според старозаветните пророчества и Писания. Това видение е краят на защитната му реч. Накрая на историята на народа на Израел стои Месията, извършил Своето дело за спасението на целия свят. Това е нещото, което

възмущава слушателите на Стефан. Думите му значат, че те са пропуснали идването на Месията, затова и те: **“... като изкрещяха със силен глас, запушиха си ушите и като един се нахвърлиха върху него. И като го изтласкаха вън от града, хвърляха камъни по него.”** Смъртта, причинена от камъните, е изключително болезнена. Човек не умира веднага, а постепенно. Ударите причиняват голяма болка, докато не се намери някой камък, който окончателно да довърши жертвата. Забележително е за какво мисли Стефан, докато хората, които са го отхвърлили, го убиват. Първо, той моли Бог да го приеме: **“И хвърляха камъни върху Стефан, който призоваваше Христа с думите: Господи Исусе, приеми духа ми.”** Стефан знае, че отива при Бога и знае, че отива на едно по-добро място. Той става първият християнски мъченик, ясно съзнавайки, че тялото му ще бъде пожертвано и знаейки, че най-важното нещо на този свят е спасението на душата. Погубеното, наранявано от камъните тяло, може да бъде оставено тук. Важно е душата да бъде при Бога. Второто, което прави Стефан, е че коленичи в молитва и казва: **“Господи, не им зачитай този грях.”** Забележителен ще да е бил този човек Стефан. За него на много места се говорят добри неща, но това, което четем тук е невероятно. Стойки под дъжда от камъни, понасяйки ударите, Стефан се моли. Моли се не на мъчителите да спрат, а на Бога за тях. Силата на истинския християнин се крие в това – да се грижи за другите и в най-критичния час. Накрая Лука, вероятно свидетел на всичко това, казва: **“И като каза това, заспа.”** Стефан не умря. Той ще живее вечно. Той заспа, за да се събуди при своя Спасител, който му обеща да му приготви жилище при Него на небесата. Ние не умираме, ние заспиваме. Над нас втората смърт няма власт, за нас е определено място при Бога. Стефан пожертва живота си за благовестието и за Божия слава. Много хора наблягат на смъртта и мъченичеството на Стефан. С риск да изумя някой от вас, ще кажа, че това тук съвсем не е важно. За Лука е важна ролята, която изиграва смъртта на Стефан за разпространение на християнството. Стефан не иска да умре като герой, а като благовестител, като разпространител на Благата вест за спасението на грешниците.

6. Стефан и Исус. Важен е и един друг акцент, който Лука, писателят на книгата Деяния на апостолите, поставя. И това е приликата между Стефан и Исус. На няколко места се подчертава, че е видно и за непосветени, че Стефан е пълен със Святия Дух, че прилича на ангел. Особено явна е приликата на Стефан с Исус Христос в смъртта. И Исус, и Стефан умират насилствено, и двамата предават духа си, единият на Отца, а другият на Исус, и двамата се молят за своите убийци. Лука иска да подчертае, че ние, християните трябва да се стремим в живот и във смърт да приличаме на своя Спасител. Темата за оприличаването на Исус е ясно преплетена в този текст. Ако ние искаме да сме истински последователи на Спасителя, трябва да сме Му верни във всичко и във всичко да се оприличаваме на Него.

7. Мъченичеството ражда нови християни. В този текст има и едно друго изречение, което стои съвсем непретенциозно тук, но също носи своето послание: **“И свидетелите сложиха дрехите си при краката на един млад мъж на име Савел.”** Тук за първи път се появява Савел. Същия този Савел, който по-късно става Павел. Хората, които убиваха Стефан, оставиха дрехите си при Савел, вероятно за да не им пречат при хвърлянето на камъните. Савел има да извърви още дълъг път, докато стане Павел, свидетеля за Исус, но аз съм убеден, че неговият път започва именно тук. Въздействието на случилото се тук даде началото на промяната в Савел. Промяна, която го доведе до Исус Христос. Думите и мъченическата смърт на Стефан обаче накараха Савел да се замисли: Кой ли е този Христос, за когото хората са готови да умират? Кой ли е този Христос, Който учи Своите ученици на толкова голяма любов? Кой ли е този Христос, заради когото хората са готови да простят и да се молят дори за своите убийци. Историята на църквата многократно е показвала, че мъченици са раждали нови свидетели чрез свидетелството си. Това разбира се трябва да ни накара да си зададем въпроса: Доколко сме готови да живеем вярата си. Бог ни призовава да го правим. Разбира се, не винаги трябва да станеш мъченик, за да свидетелстваш за вярата си. Но вярата ти трябва да е истинска и видна за всеки един човек. Живата вяра ражда и последователен живот, който е устремен към подобие на Христос. Бог иска ние всички да бъдем свидетели за Христос и ако се наложи да стигнем до края. Вярата е най-ценното, което имаме, съкровище, което не бива да изпускаме от ръцете си. Нека Бог да ни дава сила да бъдем верни до края, независимо с какво и кого се срещаме. Нека да живеем за Божия слава. Амин